

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

Vývoj ekonomiky a hospodářský cyklus

Dagmar Votýpková

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce obsahuje dvě části a to teoretickou a praktickou. Práce je zaměřena na hospodářský cyklus v České republice za období 1997 až 2009, resp. do roku 2014. V teoretické části se práce zabývá pojmy hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost a hospodářský cyklus pomocí studia literatury. Tyto pojmy jsou dále analyzovány v praktické části. Je zde analýza jednotlivých ukazatelů v rámci České republiky za dané období, a následně jsou srovnány s vybranými státy. V praktické části je dále popsán hospodářský cyklus ČR v letech 1997 až 2009 a jsou zde rozebrány jednotlivé fáze tohoto cyklu. Nakonec je analyzované postavení České republiky v rámci vybraných států a jsou uvedeny výhledy do budoucna.

Klíčová slova: hospodářský cyklus, fáze hospodářského cyklu, magický čtyřúhelník, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost

Cíl a metodika práce

Cílem práce je charakterizovat vývoj hospodářského cyklu a jeho jednotlivých fází. V teoretické části jsou vysvětleny pojmy hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, a hospodářský cyklus.

Hlavním cílem je pozorování vývoje hospodářského cyklu v České republice v letech 1997 – 2009 a vysvětlit na něm jednotlivé fáze. Dílčím cílem je pozorování jednotlivých ukazatelů v daném období, následně také srovnání hodnoty daných ukazatelů s vybranými státy. Toto porovnání však je v rámci kratšího období a to rok 2006 až 2014. Konečným cílem je prognóza vývoje ekonomiky do budoucna.

V teoretické části je využito především studium literatury, ty jsou případně doplněny internetovými zdroji. Výstupem je rešerše dané literatury.

V praktické části jsou použita sekundární data. V rámci hlavního i dílčích cílů jsou analyzovány statistické a ekonomické údaje. Analýza probíhá v čase a prostoru.

Časová analýza používá data z grafů či indexů. Jsou to právě ta data, která jsou potřeba pro pozorování hospodářského cyklu v České republice. Sledují se zde také jednotliví ukazatelé za období 1997 – 2009. Syntézou analýz těchto ukazatelů vznikají podklady pro hlavní cíl,

tedy vysvětlení fází hospodářského cyklu. Právě při syntéze je vidět, jak se jednotliví ukazatelé ovlivňují. Analýza prostorová zahrnuje porovnání sledovaných ukazatelů České republiky s vybranými státy. Následuje opět syntéza, aby mohl být prognózován další vývoj.

Závěr

Teoretická část je rozdělena podle jednotlivých ukazatelů. U hrubého domácího produktu je uvedena a vysvětlena jeho definice a uvedeny jeho tři výpočty. Dále jsou zde obsaženy pojmy, jako jsou hrubý národní produkt, nominální a reálný HDP, osobní a disponibilní důchod a alternativní ukazatele, zejména čistý ekonomický blahobyt. Dalším ukazatelem je inflace, u které jsou vysvětleny jednotlivé stupně, její příčiny (tedy poptávková a nákladová inflace), měření a důsledky. Je zde také přehled základních položek spotřebního koše, který používá Český statistický úřad ke sledování tohoto ukazatele. U nezaměstnanosti jsou uvedeny jeho druhy (nezaměstnanost frikční, strukturální a cyklická) či doba trvání. Dále je zde zahrnuto měření nezaměstnanosti, její příčiny vzniku a dopady, které mohou být ekonomické a sociální.

Charakteristika hospodářského cyklu obsahuje také typy neboli délky cyklu. Tyto délky jsou srovnány z pohledu dvou autorů, jejichž názory se mírně liší. Důležité jsou fáze hospodářského cyklu, které tu jsou jednotlivě popsány (kontrakce, dno, expanze a vrchol). Dále jsou zde rozebrány hlavní teorie vzniku a předvídání cyklu.

Analytická část práce je také rozdělena podle jednotlivých ukazatelů. Navíc je doplněna o krátkou historii hospodářských cyklů, srovnání s vybranými státy a prognózou do budoucna.

Práce sleduje vývoj ekonomiky pomocí hrubého domácího produktu na meziročních indexech. Tento vývoj je zde sledován od roku 1997 do současnosti. V letech 1997, 2009 a 2013 byly meziroční indexy v mínusu. Naopak velmi vysoké byly v roce 2006, kdy dosáhly nejvyššího bodu v historii České republiky. Dále byly vysoké indexy i v letech 2000 a 2011.

Dalším sledovaným ukazatelem je inflace. Daným obdobím jsou opět roky 1997 až 2014. Na začátku tohoto období byla inflace v České republice pádivá (přesáhla 10 %). Poté i přes různé výkyvy 10 % nepřekročila a zůstala tedy mírná.

Práce se také dále zabývá sledováním zejména míry zaměstnanosti a obecné míry nezaměstnanosti od roku 1997. Míra nezaměstnanosti je proměnlivá. V roce 1997 dosahovala 4,8 %, poté se pohybovala proměnlivě okolo 7 – 8 %. Poslední dva roky se však stále snižuje a na konci roku 2014 byla 5,9 %. Dílčí analýzou je také počet cizinců pracujících v ČR.

Hlavním cílem práce je pozorování vývoje jednoho celého hospodářského cyklu v České republice (1997 – 2009) v rámci jednotlivých fází. Na dno se ČR poprvé dostala v roce 1997. Hrubý domácí produkt dosahoval 98,4 %, inflace se zrychlovala na pádivou, nezaměstnanost ale byla nízká. Expanze trvala 9 let, uprostřed však byla dvouletá recese. Vrchol roku 2006 byl v ČR nejvyšší. HDP vzrostl na 106,1 %, inflace byla 2,5 % a nezaměstnanost dosahovala 7,1 %. Od roku 2006 do 2009 ekonomika klesala a dostala se do nejhlubší krize České republiky. Meziroční index HDP klesl na 94,5 %, inflace však byla nízká a nepřesáhla 2 %, míra nezaměstnanosti dosahovala 6,7 %. Od této krize zažila ČR ještě jednu mírnější krizi v roce 2013 a od té doby ekonomika roste.

Dále je v práci Česká republika také srovnána s vybranými cizími zeměmi v období 2006 - 2014. Porovnává se míra růstu reálného HDP, inflace a nezaměstnanosti. U míry růstu reálného HDP je dokázáno, že hospodářská krize roku 2009 byla celosvětová. Meziroční míra HDP byla totiž u všech zemí v mínusu. Je zde také vidět Řecká, Chorvatská a Španělská krize, která byla delší než u většiny zemí. Řecko a Španělsko má také dlouhodobě vysokou nezaměstnanost, která přesahuje 20 %.

Nakonec je v poslední kapitole shrnuto postavení České republiky vůči vybraným státům a její výhledy do budoucna. Česká republika si vede dobře v oblasti inflace a nezaměstnanosti. Tyto ukazatele mají jedny z nejnižších hodnot. Naopak míra růstu reálného HDP v rámci Evropské unie na tom není nejlépe. V roce 2014 se však tato míra zlepšila, ale jelikož nejsou za tento rok údaje ze všech zemí, nelze státy jednoznačně srovnat. Vzhledem k prognóze ministerstva financí by však měl být rok 2015 příznivý, ale roku 2016 by se mohli HDP a inflace mírně zhoršit.

Hospodářský cyklus je velmi nevyzpytatelný ukazatel. Každý cyklus je jiný a nedá se přesně stanovit, jak se bude vyvíjet. Lépe se dají stanovit a sledovat vnitřní vlivy. Nepředvídatelné skutečnosti (jako např. války, či nové objevy) přinášejí největší výkyvy v ekonomice. Proto by se mělo také více přihlížet na události v cizině (Islámisté, Ukrajina, Rusko). Větší pozornost by se také mělo dostat čistému ekonomickému blahobytu.

Literatura

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Dana STARÁ a Roman SVOBODA. *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk,

MANKIWI, N. *Zásady ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, 763 s. ISBN 80-716-9891-1.

SAMUELSON, Paul Anthony a Bohuslav SEKERKA. *Ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1991, 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.

Český statistický úřad [online]. 27.2.2015 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>